Sayı: 60

Amcabey

ARAP SAÇI!..

Bu savaşın sonuna kimler sağlam erecek?
Her gün verip duruyor kurban kurban üstüne.
O zafer perisini kim koynunda görecek,
Kim bağrına basacak cânan cânan üstüne?

★

İkinci cephe elbet açılacak ilerde;
Gözler Ayzenhoverde amma cephe nerede?
Kaynaşmada Balkanlar, canlılık var Dover'de,
Siyaset dünyasında duman duman üstüne.

★

Soldan geri etmişse Rusya steplerinde;
Kül mü kaldı şimdiden o ateşin yerinde?
Almanyanın zafere itimadı derinde;
Polonyada yapıyor idman idman üstüne!

★

İngiliz akınları yeni yıl armağanı,
Göklerden selâmlarlar yarı yolda cayanı.
Ötmese de Romanın o eski papağanı;
Göbels okuya dursun ferman ferman üstüne.

★

Sofya'nın havalardan şansı açık gerçekten,
Pirince giden dostlar yufka çıktı yürekten,
Evdeki bulgurdan olacak diye yekten;
Bulgarlar geçiriyor buhran buhran üstüne!

★

Türkiye kudretini kim anlamaz, kim bilmez?
O bir iman kalesi topla, tankla geçilmez,
(Kahire) de yolundan döndü diyenler; bu kez
Yanılıp eylediler bühtan bühtan üstüne.

★

Amcabey! devam eder harbin korkunç sar'ası,
Arap saçına döndü cihanın manazrası.
Varsa mâdem cebinde kâğıt, kalem parası,
Yazmaya bak böylece destan destan üstüne.

AMCABEY

İzmir, Şükrü Paytak:

— Evlenmiye karar verdim Amcabey. Fakat içinden çıkamadığım bir müşkülün var. Sarışın bir kadınla evlensem gözüm esmerde kalacak, esmerle evlensem sarışında, yahut kumra'da kalacak. Huyum kurusun, elimde değil. Ne yapayım bilmiyorum.

A. — Evlenememek için bu mühim bir sebep değil bayım. Siz yaradana sığınıp sarışın veya esmer bir bayanla evlenin. İstediğiniz zaman, istediğiniz renge girmek karınızın elindedir. Böyle olunca da gözünüz çışarıda kalmaz!

Bilecik, Hüsnü Çavuşoğlu:

— Neden evlenecek adamın parasına bakarlar. İyi kalpli olması kâfi bir değer değil midir?

A. — Kâfidir ama, ne yazık ki kalp gözle görülmez, fakat para görülür!

Sarıyer, Hidayet Kumrulu:

— Bu gidişle en ucuz şey sizin mecmua olacak Amcabey. Yevmî gazeteler bile on kuruşa çıktıkları halde sizin fiyatları artırmamanızın bir sebebi olsa gerek!..

A. — Sebebi: Dostlar alışveriste görsün!

Üsküdar, Belkıs Aran:

— Çocuğum üç yaşına geldiği halde hâlâ süt emmekten vazgeçmedi. Bunda bir gayritabiîlik var, diyorlar. Doğru mu acaba?.

A. — Çocuğunuz — Allah bağışlasın — pek akıllıya benziyor hemşire. Beşte dört sulu çarşı sütü içeceğine saf ana sütünü tercih ediyor. Bırakın, şu süt meselesi halledilinciye kadar emsin!

Beyazıt, Nesime Ekin:

— Muaşeret kaideleri her devirde aynı mıdır, yoksa değişir mi?..

A. — Tabiî değişir. Meselâ gazetelerin fiyatı on paraya iken başkasının gazetesine bakıp okumak pek ayıptı. Fakat şimdi bir gazete on kuruşa çıkınca bu pek ayıp sayılmaz sanırım!

Sahibi: Sermet Muhtar ALUS
Neşriyat Müdürü: OSMAN N.
Cumhuriyet Matbaası İstanbul 1944

22 Sonkânun 1944

İDARE YERİ :
Gağaloğlu, Halkevi sokağı
CUMHURİYET Matbaası

Posta kutusu: İst. 555
Telefon : 24290

AMCABEY

CUMARTESİ GÜNLERİ ÇIKAR
SİYASÎ MİZAH MECMUASI
Müessisi :
CEMAL NADİR GÜLER

Cilt: 3 – Sayı: 60

FİATI, HER YERDE
10
KURUŞTUR.

ABONE ŞARTLARI:

YURT İÇİ :	Bir seneliği	500 Kş.
	Altı aylığı	250 »
YURT DIŞI :	Bir seneliği	900 Kş.
	Altı aylığı	500 »

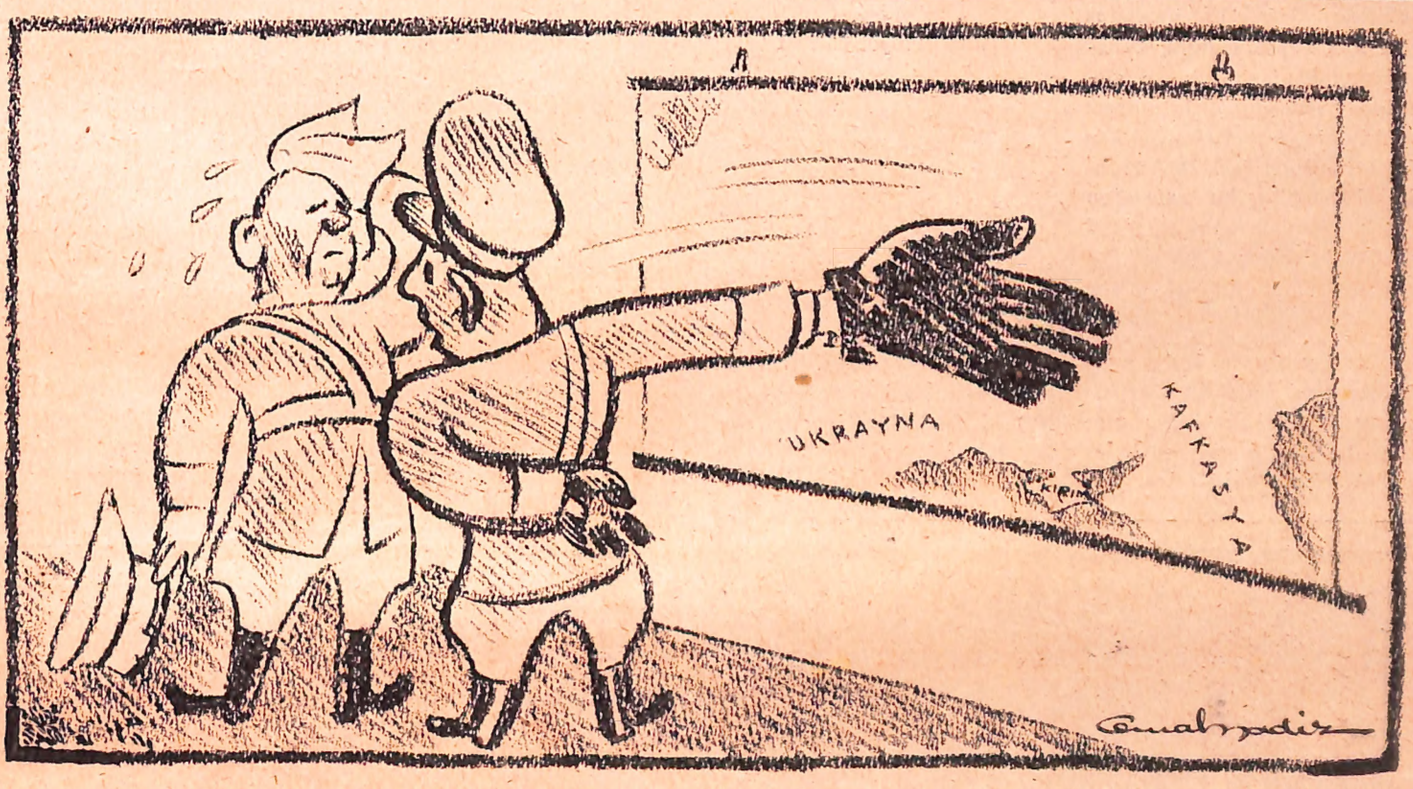

— İki yılda gittiğiniz yerden iki ayda nasıl döndünüz yahu?..
— Tabiî döneriz!.. Steplerde az mı ağırlık bıraktık!?..

Dev Aynası

İSTANBULA NEFES..

İstanbulun bu sıralardaki kalabalığından şikâyetçiyiz. Tramvayların izdihamını, apartmanların tıklım tıklım oluşunu ve yiyecek, içecek, giyecek maddelerinin pahalılığını hep İstanbullu olmıyanların çokluğundan ileri geldiğini sanıyoruz da, burada birleşme şartlarının güçleştirilmesini tavsiye ediyoruz.

Bu işi etraflıca düşününce, taşradan buraya gelenlerin sayısını azaltmakla İstanbulun rahat nefes alabileceğine inanmak güç oluyor.

Taşradan gelenlerin çoğu İstanbullunun göğsü üstüne oturup nefesini kesen sınıfa mensup değildir.

Burada yerleşen taşralı iki cinstir. Biri İstanbulun yükünü taşıyor, ikincisi İstanbula hareket ve can veriyor.

Yükünü taşıyanlar giderse, İstanbullunun cılız omuzları yükünü kaldıramaz. Can verenler giderlerse bir büyük şehrin yaşaması için lâzım olan şartlar da beraber gider. O zaman İstanbulun çehresi hayli somurtmaz mı?

Kürkçü dükkânlarında, fistancılarda, otomobillerde vesair yerlerde bugünkü hayat kaynaşmaları birden durmaz mı? Bunu anlıyan piyasa sazlarında hep İstanbullunun iç arzusu işitilmiyor mu?

Bir dilim kavun mezesinin bir buçuk liraya olduğu «sazhanelerde» «Dursun kaptan çiya! çiya!» feryatları hep taşradan gelenlerin İstanbulluca davetinden başka nedir ki?..

Ve bir zamanlar İstanbullu için söylenen:

«Gel kalenderde beraber gezelim..»
«Adalar sahilinde bekliyorum..»

şarkıları İstanbulun nefesini kesenler için değil ona nefes ve geçinme imkânları verenlere söyleniyor.

Bugünkü İstanbulda taşradan gelenler değil İstanbullu yaban olmuştur. Bu şehrin nefes aldırmak için çıkarılacak bir yaban sınıfı varsa, taşradan gelenler değil, zaman icabı burada yaban olanlardır!.

Daha etraflıca düşününce, İstanbula nefes aldırmak için ona nefes verenlerin çıkarılmasile bu şehrin rahat edeceğini akıl pek kabul etmiyor. Zaten asıl şehirlinin oturabildiği yerlerden başka yerlerde oturan ve binebileceği vasıtalardan başka vasıtalara binen bu her iki mânasile kıymetli misafirleri bize bırakmak en doğru tedbir olsa gerek..

Aman ne onları ne de bizleri çıkarsınlar!

Ve İstanbulun sazları şehirlinin iç ifadesi olan şu şarkıları onlara söylemekte devam etsin.

«Funda demir kaptanım..»
«Adalar sahilinde bekliyorum..»
«Sana canımın canı efendim..»

İRFANA HİZMET!

Vaktile Arap harflerinin yerini yeni Türk harfleri aldığı za-

(Arkası S. 8 de)

ANKARADAN

Fon Papenin duası!

Yerli ve yabancı bütün mahfiller bu duayı beğendiler. Böylesine kim âmin demez ki?.. Almanyanın Türkiye Büyük Elçisi yılbaşında ve kalabalık huzurunda ellerini gök yüzüne kaldırarak can ve yürekten bir duada bulunmuş. Gazetelerin yazdığına göre Fon Papenin duası, Cenabıhakkın Türkiyeyi harbe girmekten muhafaza buyurması hakkındadır. Şu güzel duayı kim duyduysa âmin dedi. Hâlâ burada bahsi geçtikçe bu duanın Fon Papenin tam yürekten bir dileği olduğu söyleniyor.

Yaşasın evlilik!

Nasıl yaşamasın ki bu sayede epey yeni vergilerden kurtuluyoruz. Bekârların kulağı çınlasın, bekârlık vergisi eli kulağında!.. Nerde ise Mecliste tasdik edilecek. Yeni formüle göre bekârlardan Bina, Arazi ve Kazanç vergileri yüzde yirmi zam ile alınacak. Malûm ya, vergileri dairelerine geç götürenlere yüzde on zam ederler. Anlaşılan, bekârlara da evlenmekte geç kaldıkları için yüzde on yerine yüzde yirmi zam edilecek!

Duyduk, duymadık demeyiniz: Aklı ve parası olan bütün bekârlar! Paçaları sıvayın, biran evvel evlenmenin çaresini arayın! Yoksa yüzde yirmi zam kapımızda!..

Mahkûmiyet ilânları

Bu hafta Ankara Millî Korunma mahkemesi muhakkak ki büyük bir rekor kırdı. Aman efendim, o ne kadar çok mahkûmiyet!. Lâkin hepsi de müstahak. Sütun sütun, sahife sahife, ben diyeyim yüz elli, siz deyiniz iki yüz!.. Bunların çoğu tahdit hilâfına bir şey satmak, etiket koymamak, karnesiz ekmek satmak, en meşhuru da kira bedelini artırmak!.. Hele bir tanesine mobilyalı evini, mobilye kıymetlerini Belediyeye takdir ettirmeden kiraladığı için tam (4000) lira para cezası verildi. Oh olsun. Belki bu sayede apartman ve han sahipleri biraz yola gelirler. Mamafih artık buna da lüzum kalmıyacak gibi görünüyor. Zira evler boşaldı mı anahtar doğru Belediyeye!..

Son durak!

İstanbul Valisi nihayet buna muvaffak oluyor. Yetmiş bin lira vererek Bağlarbaşında bir konak bile satın almış. İçinde daireleri, çam ağaçları vesaire her türlü istirahati ve dinlenmeyi temin edecek güzel bir yer. Fakat içine kimler girecek? Daha orası belli değil. Valinin demecine bakılırsa memleketin irfanına hizmet edenlerden ihtiyarlığında ihtiyaca düşenler girecekmiş. Eh artık gazteciler için korku kalmadı. Yaşlanıncaya kadar çalışır, sonra da Bağlarbaşında çamlar altında buyurun istirahate!.. Bu istirahat ha çamlar altında olmuş, ha serviler altında. İkisi de bir!.. Her halde İstanbu Valisi, Basın Birliğinden evvel davrandı. Basın Birliği umumî merkezi bu havadisi duyunca fevkalâde bir kongre yapmıya karar vermiş diyorlar. İster misiniz, iş rekabete düşsün de Basın Birliği de gazeteciler için daha mükemmel bir dinlenme yeri yapıversin!.. Bu «Dinlenme yeri» tâbiri pek hoşuma gitmedi. Bekleme yeri gibi bir şey... Bunun yerine son durak deseler daha doğru olurdu!..

Rahatlık!

Otobüs duraklarının demirli sıra yollarına ahali alıştı gitti. Artık polis filân beklemiyor. Herkes kuzu gibi demirlerin arasına girip sırasına razı oluyor. Geçen gün akşam tatiline raslıyan saatlerden birinde Bakanlıklar otobüsünün o kadar çok müşterisi vardı ki demir sıralar dolmuştu. Bu sefer oraya gitmek istiyenler tıpkı demirli sırada imiş gibi boş kısımda teker teker sıralanmışlardı. Bu manzara medenî bir şehrin çok güzel bir âdeti olarak devam edip gitmektedir. Hani bu rahatlığa alışık bir Ankaralı İstanbula gitse allahallah tramvaylara ayak atmaz!..

Ankaralı amca

— İngilizlerin bir hava akınında attıkları bin ton bombanın fiyatı tam 350,000 sterlinmiş!..
— Yazık!.. Bomba yerine bu sterlinleri atsalar daha çok muvaffak olurlar!

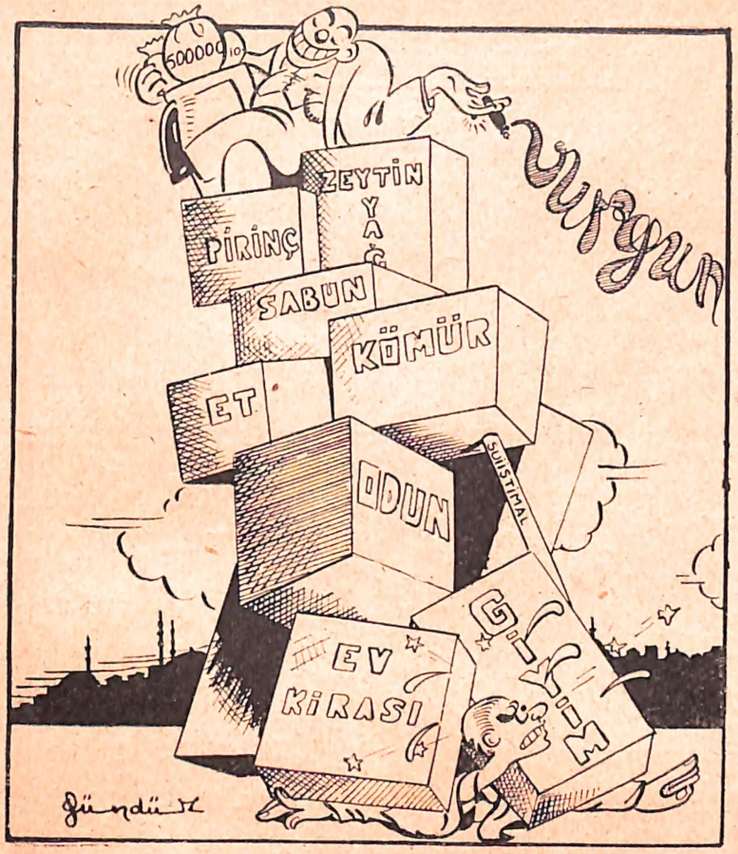

— «Tahammül, tahammül... Ne mümkün buna, Tahammül gerek ah, lâkin buna!»

FELEKTEN RİVAYET:

Karagöz'le mülâkat!.

Son günlerde perdelerde görünmiye başlıyan, tasvirlerinden sergiler yapılan Karagözle bir mülâkat yapmak için adamcağızı fellek fellek aradım. Tahmis önündeki eski esnaf kahvesinden sağlık verdiler: Beyazıttaki simkeşhanede kahvecilik ediyormuş. Buldum. Bir kahve ısmarladıktan sonra:

— Karagöz zatıâliniz misiniz? diye sordum.

— Karagöz benim ama saatçi Ali ben değilim, dedi.

— Hayır onu demek istemiyorum. Karagöz siz misiniz?

— Evet benim. Bir kusur mu ettik?

— Ne münasebet canım. Ceridei havadiste sizden bahsedip duruyorlar.

— Hâşa. Ben Cerideci Avadisle bahis tutmadım!.

— Lâkırdımın trsini alıyorsunuz!.. Yani kelimelerin mânasına dikkat etmiyorsunuz..:

— Yahu! Ben şunun sırasında bir fıkara kahveciyim. Kerimenizin mânisi benim neme gerek!

— Aman Karagözüm, siz pek tuhaf bir adama benziyorsunu..

— Evet! Tuhafa benzerim ama adama benzediğimi ilk defa sizden işittim. Yahu! Müsaade et de doğrudan doğruya adam olalım.

— Canım niçin suitefsir ediyorsunuz?

— Suyu tepsiye kim koyuyor bi'âder? Ne demek istiyorsun azizim?..

— Efendim! Ben Amcabey namına sizinle konuşmıya geldim.

— Amcanız kim?

— Hayır, amcam değil, mecmua, mecmua...

— Bilemedim..

— Senin anlıyacağın gazete!.

— Ha öyle desen e! Buyurun!

— Siz tekrar perdeye çıkacakmışsınız, doğru mu?

— Evet, doğru! Lâkin bay efendi.. Bir şeyden çekiniyorum. Perdeye çıktıktan sonra benim ağzımdan öyle şeyler söylüyorlar ki ben kendimi tanımıyorum

(Arkası S. 8 de)

Amcabeyden rivayet

YOH, YOH!..

Akşam, evine dönerken küçük nevale çantasını peynir, pastırma, helva, portakal gibi şeylerle doldurmak âdetiydi. O akşam da Balıkpazarının küçük peynirci dükkânlarının birine uğradı. Camekândaki kaşar peynirinden bir parça kestirecekti:

— Kaşar peyniri istiyorum usta!.. diye tezgâhın önüne dikildi. Fakat satıcı, her nedense pek sinirliydi. Yahut da yarın daha pahalıya satmak için o gün peynir satışını durdurmuştu. Müşterisinin yüzüne bile bakmadan:

— Yoh!.. dedi. Adamcağız bir vitrindeki kaşar tekerleklerine, bir de satıcının suratına bakıp:

— İnsaf!.. diye söylendi. Öfkeli satıcı müşterinin ne dediğini farketmedi, tekrar:

— Yoh, didük a bilâder!.. diye bağırdı.

ADAM OLMAYINCA..

Temizliğe pek riayet etmiyen, derbeder kılıklı, pasaklı delikanlı hatır hatır kaşınarak arkadaşlarına dert yandı:

— Galiba uyuz oldum arkadaşlar..

— Tabii olursun, diye hep bir ağızdan payladılar, madem ki aklını başına toplayıp adam olmuyorsun, uyuz da olursun, kuduz da....

ASIL KADIN!

Bir gazete, İngilterede asil kadınların da müdafaa işlerinde çalıştıklarını yazıyor ve resimlerini basıyordu. Kadınların da sırası gelince erkek gibi çalışmalarına taraftar olanlardan biri bu haberi okuyunca:

— Bunlar asîl kadın değil, asıl kadın birader!.. diye resimleri etrafındakilere gösterdi.

EKÂBİR!..

İstanbula kimler gelmiş, kimler gitmiş, pek merak ederdi. Arkadaşının gazete okuduğunu görünce yine seslendi:

— Bak bakalım, bugün ekâbirden kimler gelmiş?..

Arkadaşı cevap verdi:

— Üç vagon bulgur, sekiz yüz teneke peynir, bin beş yüz çift otomobil lâstiği...

«İhtilâfatı ile uğraşmakta dehrin zevk yok,
«Zevk anın mirsad-ı ibretten temaşasındadır!»

PORTRELER :

CEM ÇAVUŞ!..

YAZAN : MAHMUT YESARİ

Kadıköyün meşhur simalarından Cem çavuş vardır. Kahramanlık menkıbelerini sokakta, kahvede, gazinoda, lokantada, vapurda, trende, tramvayda, berberde, nerede olursa olsun, kendi anlar ve kendi anlattıklarından o kadar heyecana gelir ki etrafını unutur, kolarını açar, topuklarını yere vurur, olanca sesile bağırır.

Ne menkıbeleri yoktur ki!.. Umumî harpte, Cem çavuş, Basra körfezinde kıyıda dolaşırken bir düşman ganbotu görüyor: Teslim! diye bağırıyor. Teslim olmayışına hayret ediyor ve yerinde duramıyor, paçalarını sıvadığı gibi denize giriyor ve ganbotu burnundan tutup karaya çekiyor!..

Kâzımiye camiinin avlusunda askerlere talim ettiriyor, birdenbire kızıyor, hiddetle bağırıyor, Arap neferlerinden iki tanesini cansız yere düşüyor. Sesin kubbeye aksinden, neferlerin de ötleri kopmuş, kalpleri duruvermiş!..

Cem çavuşun kanala yakın karargâhı var. Denizde bir denizaltı preskopu görüyor ve yine: Teslim! diye bağırıyor. Denizaltı su üzerine çıkıyor ve sahile yanaşarak teslim oluyor!..

Bunlar, az macera mıdır? İster inanın, ister inanmayın. Fakat, yeni bir mâcerasını dinledim, hepsini bastırdı. Şimdiye kadar duyduğum kahramanlıklarının hepsini solda sıfır bıraktı.

Kendi ağzından dinliyelim:

— Geçen gün, başıma tuhaf bir şey geldi. Sizden iyi olmasın, bir arkadaş var, zorladı, ille bir yerde oturalım, bir kaç kadeh içelim, konuşuruz. Ne zamandır sohbetine hasretim, dedi. Eski arkadaş, hem de canlardan! Hatırını kıramadım, peki! dedim. Yalnız, eve haber vermediğim için merak ederler. Tabiatimin sakat olduğunu bilirler de merak ederler. Çünkü kafam kızdı, tepem attı mı, karşıma ordu çıksa, bakmam gözünün yaşına, temizlerim!.. Merak etmiye hakları yok mu?.. Ne ise efendim, uzatmıyalım lâfı. Arkadaşla Galatada bir meyhaneye gittik. İçkiler geldi, tatlı tarafından açtık, başladık yârenliğe. Doğrusunu söyliyeyim, önce, pek iştahlı değildim. Gelgelelim, içtikçe ağzım kızıştı. Kadehlerin sayısını şaşırdık. Kararında bıraksak ya! hayır! Tatlı sohbet de bırakılmıyor ki. İkimiz de, adamakıllı olduk. Bir ara, saate baktım, eyvahlar olsun, sekizi geçiyor. Çok geç kalmışım. Artık kalkalım, dedim ama, ikimiz de devrileceğiz. Ne ise efendim, uzatmıyalım lâfı. Hesabı gördük, meyhaneden çıktık. Arkadaş, köprü başında ayrıldı, ben de iskeleye doğru yürüdüm. Yürüdüm, diyorum ama, o duvar senin, bu duvar benim. Ben, kolay yıkılmam ve lâkin yüz kadehten fazla çekmiştik. Mermer olsa aşınır. Ne ka-

(Arkası S. 11 de)

Müşteri — Neresi bunun Avrupa derisi ayol?..
Satıcı — Görmoorsunuz bayan, bombardımandan delik deşik olmuştur!..

(Dev aynasından devam)

man epey homurdananlar olmuştu. Gerçe bunların çoğu yeni harflerimizin sadeliği ve kolaylığı sayesinde çarçabuk seslerini kesmişler, çıtır çıtır okumıya, cızır cızır yazmıya başlamışlardı.

Bu devrimin üstünden tam yirmi üç yıl geçtiği halde hâlâ bu hoşnutsuzlukta ayak direyenler yok değil. Fakat bunlar ancak zaman markalı silindirin düzelteceği sivrilikler olduğu için kendi hallerine bırakılmış bulunuyorlar...

Bu işte en büyük hizmeti, ekmek karnelerinin bir köşesine alfabe harflerini koymayı düşünen sayın vatandaş yapmıştır diyebiliriz. Bu harflerin her birile ya bir kilo makarna, ya bir kilo un, ya bir külâh kahve, ya bir tutam çay alınabildiğine göre, harfler, kendilerinden hoşlanmıyanların gözlerinde önem kazanmış, değerlerini artırmıştır!..

Ve öyle sanıyoruz ki, vaktile bu harflerden yüz çevirenler şimdi onları, bakkaldaki makarna, un, kahve ve çaylarla değiştirebilmek için itina ile karnelerinden kesip, muska gibi koynlarında saklıyorlar; hattâ acaba yerinde duruyor mu, diyerek te sık sık yokluyorlardır!..

Bizim ekmek karnelerinin yalnız sağlığa değil, irfana da yaradığı muhakkak!.

YEMİN!

İlk okullarda güzel bir gelenek vardır. Çocuklar, sabahları derse girmezden evvel hep bir ağızdan: «Türküm, doğruyum, çalışkanım ilâh..» diyerek and içerler.

Ulus arkadaşımızın «Bir kaç satırla» sütununda bu konuya kalem dokunduran Sabahaddin Sönmez, bu yemini daha teferrüatlı, daha müşahhas hale koymakta büyük faydalar hâsıl olacağını söylüyor ve bu harbin verdiği derslerden faydalanarak şöyle bir yemin taslağı tasarlıyor:

[Doğru söylerim: sözümde dururum, hiyle yapmam, vergi kaçırmam, yanlış fatura tanzim etmem, malımı saklamam, vurgunculuk yapmam, hava parası istemem... Çalışkanım, mektepte derslerime çalışırım, hayatta boş vakit geçirmem, başkalarının sırtından geçinmek istemem, kahvede pineklemem, en büyük servet alın terimdir, kimsenin malında gözüm yoktur. Küçükleri zayıfları sokakta, tramvayda, otobüste korurum; büyüklerimi her yerde sayarım, onlar için maddî mânevî her fedakârlığa katlanırım. Yurdumu çok severim, okulumun sırasını duvarını, bahçesini tahrip etmem, sokakları kirletmem, çiçekleri, ağaçları severim, çimenleri çiğnemem, yollara tükürmem, yolun daima sağından yürürüm, tanıdıklarla ahbaplık edip yolları tıkamam; taşıtlara binerken, sinemaya girerken bütün umumî yerlerde sıraya saygı gösteririm. Yurdumun ve ulusumun zararına iş görenleri görürsem meselâ asker kaçağını, vergi kaçıranı Devlete haber veririm. Küçüklerini korumıyanlar, büyüklerine saygı göstermiyenler, doğruluktan ayrılanlar, hiyleciler, vurguncular benim en büyük düşmanımdır, bu düşmanlarla bütün hayatım boyunca çarpışırım...»

Yemin biraz uzadı galiba... Her halde ilâve edilecek bir çok noktalar daha bulunacaktır. Bu ham maddeleri terbiyeciler çok iyi formüle edebilirler...]

Muharrir arkadaşımızın tertiplediği bu yemin gerçekten uzundur. Çocuklarımıza sadece «Bobstil olmıyacağım!..» dedirtmek kâfidir sanırız!.

AMCABEY

(Felekten devam)

bilâder!..

— Öyle şey olur mu? Hoşuna gitmiyen şeyler söylerlerse hemen hâkipayiniz, çekilirsiniz?

— Akif ağa da kim?

— Hayır a canım. Yani siz de perdeden çekiliverin!

— Perdeye çıkmadığımız nasıl belli!.. Ayol adamı bir kere perdede oynatmıya başladılar mı bir daha kendi isteğine göre hareket edemez ki...

— Vayyy! Neden o?

— Neden olacak, değnekten, kuzum!.. Ucuna takıldığımız değnekten!. Onun için dostum sana benden öğüt olsun. Biz cahil ümmî adamız amma çok gördük, çok yaşadık. Sakın başkasının değneğine takılıp perdeye çıkma!..

B. FELEK

ZERDE!

Şekerpâre kadın, Sultan İbrahim devrinin en kuvvetli saray simalarından biriydi. Sohbetinin zenginliği ve tatlılığı ile padişahı kendisine meftun eden bu kadın, devlet ricalinden Musa paşayı seviyordu; bu alâka nihayet bir izdivaç ile neticelendi. Musa paşa karısının nüfuzu ile yeniçeri ağası, baş defterdar oldu. İbrahimin bir fermanile musadere edilen Gürcü paşa sarayı da kendilerine tahsis edildi.

Şekerpâre kadın kocasını yeniçeri ağalığından baş defterdarlığa çıkarırken rüşvetini aldığı Pirinççi zadeyi de onun yerine yeniçeri ağası yaptırtmıştı. İstanbul zurafası da bu vaka hakkında şu zarif mısraı ibda etmişti:

«Ameli sükker ile oldu pirincim zerde!..»

ESKİ YEMEKLER!

Eski aşçı dükkânlarında yemekler porsiyon ölçüsile değil, terazi, arşın ve sayı hesabile satılırdı. Aşağıdaki satırları hicrî (1050) yılına ait bir narh defterinden naklediyoruz:

Koyun yahnisinin okkası: 18 akçaya.

Sığır yahnisinin okkası: 9 akçya.

23 dirhem koyun kebbabı: 1 akçaya.

Halis koyun etinden 10 dirhem köfte kebabı: 1 akçaya.

Lâhna sarmasının 20 tanesi: 1 akçaya.

Pirinç pilâvının 100 dirhemi: 1 akçaya.

Limon suyu ile pirinç çorbasının 200 dirhemi: 1 akçaya.

Şiş kebabının yarım züra boyunda üç şiş dolusu: 1 akçaya.

Ciğer kebabının 40 büyük lokması: 1 akçaya!.

Doktor — Vücudunuz bere içinde bayan!.. Dayak mı yediniz, bir yerden mi düştünüz, yoksa tramvaya mı bindiniz?..

Amcabey'in
Mizahî Romanı : 29

Banker Arif!

Yazan : SERMET MUHTAR ALUS

— Bir genç kadın sesi.. Kain valideniz olamaz, galiba refika hanımefendi bahçıvanı, yahut ağayı çağırıyor. Şimdiki bakçıvanlar, uşaklar insanı dertli ediyorlar alimallah! Avuç dolusu aylıkları almıya gelince hepsi hazır; çöpü çöp üstüne koymıya gelince fare deliği bir paraya.

Zavallı damat bey şimdi karım palas pandıras merdivenden iniverecek, ikimizi şıkırdım sohbette yakalıyacak diye üç buçuk atmada. Yan kapıdan gerisin geri dönüp kenar kenar bahçeye kaçsa yine yukarıdan görülür. Koridoru yürüyüp mutbağa saklanmaktan başka çare yok.

Ayaklarının ucuna basa basa o tarafa doğru sıvışırken mutbak tarafındaki öbür kapının kanadı, bir gölge isabet etmiş gibi müthiş bir gürültü ile duvara çarptı. Öndeki merdivenden kocasını aramıya bahçeye fırlamış olan Memnune aralıktan onu da, nevzuhur misafiri de görmüş, tımarhane kaçkını, en azılı bir deliyi solda sıfıra bırakacak bir hamle ile içeri dalmıştı.

Top ağzından fırlamış gölge gibi kocasına çarpar çarpmaz, adamı yere devirdi. Üstüne çullandı. Göğsüne iki diziyle çökmüş, ayaklarını karnına, böğürlerine veriştirdikçe veriştiriyor, bir eli gırtlağında, öbüriyle bıyıklarını, saçlarını tutam tutam yoluyor; yüzünü, gözünü. boynunu manikürlü uzun tırnaklarile tırmalıyor, bir taraftan da bağırtıları basıyordu:

— Allahın öküzü, bakar iki gözü, ortalıktan kaybolup tenhalarda şıllıkla cilve kırıştırıyordun ha!. Seni didim didim didiklemiyeyim, seni çiğ çiğ yemiyeyim de kimi yiyeyim? Çoktandır sırtın kaşınıyordu, nihayet tüy diktin! Bu sefer her defakiler gibi değil, elimden sağ salim kurtulamazsın. Al sana alık çapkın!.. Al sana sünepe, mıymıntı, kaz kafalı alçak!..

Biçare Mehmet bey azmış, gözlri dönmüş kadının altından kalkamıyor, bucalayıp durduğu halde bir türlü kurtulamıyor,

— Vallahi iftira, billâhi günah!.. Allahaşkına bırak; boğulacağım, tıkanacağım, illetim nüksedecek, ölüvereceğim. Alacağın kadar öfkeni aldın, artık merhamet et!. derken ağzına sımsıkı yapıştırılmış avuçtan alt tarafını söyliyemiyor, kıvrım kıvrım kıvranıyordu.

Atlı hasasta yine avazlar:

— Dur kaltak, sıra sana da gelecek, senin de yuvanı yapacağım. Karacaahmette, Dıvar dibinde, Bülbül deresinde müşteri bulamadın da bu sersemi, ahmağı, avanağı mı buldun? Amma da midesiz, cibilliyetsiz karı imişsin; mezarlık bülbüllerinin halisi muhlisi senmişsin. Boyuna posuna, kalıbına kayıfetine baktın da adam mı sandın onu? Gözüne kestirip baştan çıkarmıya kalkıştın ha, bostan korkuluğu, ha o alık safaî.

Arkasından sesini yükselterek, çıngır çıngır haykırmıya başladı:

— Bahçedeki o misafir heriflerin, karıların da adamakıllı paparasını vereceğim. Kelli felli, beyden giyişler, hanım hanımcık kadınlar diye karşılıyor, ağırlıyorduk. Meğerse erkekleri de, karıları da mis gibi kodoşmuş. Bu yellozu Banker görüp beğensin, metres tutsun diye getirmişler. Kendi artıklarını babam olacak miskin eme tiye peşkeş çekmişler. Öyle ya, avantaları var. Karı köşkler, apartmanlar tuttırup, döşetip dayatıp kurulacak; takım takım elmaslara, deste deste papellere konacak. O sırık boylu Zihni, Rumeli çıtağı Süleyman, sulu Nizameddin denilen mahlûklarda arada gizli gizli eve gelip on para masraf etmeden bastı bacakla muhabbetlerini, keyiflerini devam ettirecekler. Bu sıcağa kar mı dayanır? Kuş beyinli babam iflâs edip, malımız mülkümüz, varımız yoğumuz elden gitti mi, (fluru Ahmede) muhtaç kaldık mı, ipipullah sivri küllâh şapa oturduk mu hepsine ayrı gün doğar.

Mehmet beyin gözleri kapanmış, ağzından salyalar, köpükler akıyordu. Zaten sar'alıydı, böyle zılgıtlarla sar'ası tutardı.

Memnune,

— Dur, şimdi sıra sende, patlak göz eğri bacak diyerek yerinden fırlayınca etrafına bakındı. Patlak göz eğri bacak meydanda yok.

Koridorun sağına koştu, soluna koştu; bahçeyi boyladı. Ceviz ağacının altındaki misafirler de sırra kadem.

O çığlıklar arasında kendilerinin de araya katıldığını işitir işitmez çoktan caddeyi tutmuşlardı.

Tam o esnada şamatayı tâ plâjdan duymuş olan Haymana beygiri torun bey, belden yukarısı çırçıplak, aşağısında deniz donu, göründü. Meseleyi öğrenince o da ortadan kaybolanları arıyan anasının yanına katıldı.

İki dakika geçmeden Müsavat hanımla Uhuvvet bey de, sırtlarında mayolarla dörtnala seğirttiler. Onlar da araya karıştılar. Arananların hepsi yer yarılmış, içine girmiş.

Banker Arif kızının böyle babaları tuttuğu zamanlar bir köşeye büzülür, patırtı gürültü yatışıncıya kadar ortaya çıkmazdı. Yine öyle sanıyorlardı.

Bir de odasına baksınlar ki o da yok!

O harran gürra sürüp giderken, kaşla göz arasında dilberliğine hayran kaldığı tombul misafirile usulcacık evden sivişip, kapıdan geçen boş bir otomobile atlamazlar mı? İzlerini kaybetmek için son sür'atle Pendiğe varıp, vapura binip Büyükadadaki otellerden birine kapağı atmazlar mı?

O günden sonra, yazları Boğaziçinde, kışları Taksimdeki bir apartmanda, gel keyfim gel, zevk sürmiye başladılar. Banker haftada iki gece evine gelir, kimse ona kaşının altında gözün var diyemezdi.

İlk defa ağzını açmıya kalkışan kızını, şu lâfla susturmuş, muma çevirmişti:

— Kıs çeneni!. Daha kızarsam nem var, nem yok, topunu Bedriye hanımın üstüne eder, noter senedini gözünüze dayarım. Hiç semtinize uğramam; siz de kumda oynarsınız, anladın mı dilli düdük?

SON

Gelecek sayımızda
Kiralık sahifenin kiracısı:
YAHYA KEMAL

KİRALIK SAHİFE

Bu haftanın kiracısı : Refik Halit KARAY

SAKIN ALDANMA, INANMA, KANMA !..

Evet, sakın aldanma, inanma, kanma!.. Bu çarşı hile, hud'a çarşısı.. Evvelâ çömez görünüp peşe takılıyorlar, sonra patron olup para kırıyorlar.

Handiyse önümüze yine bir edebiyatçı kumpanyası çasır kurup sanat dolabı çevirecek. Köşede, bucakta türeyen fikir ve sanat hanendeleri top top olup «köyizm» şarkısı okuyacak, fütürizm» mânisi çağıracak, parsa toplıyacak; yeni yeni hokkabazlar türeyip: «Ne sihirdir, ne keramet, el çabukluğu marifet!» diyerek cebimizdeki çeyrekleri kapacak, külâhına koyacak; hülâsa aynı pandomina, aynı dalavere, aynı kaşkaruko!.

Sakın aldanma, inanma, kanma!..

Ne şairin sazına, ne edibin sözüne, ne hacının lâfına, ne papasın putuna... Benim hepsinden ağzım yandı, hepsinden sıtkım sıyrıldı. Yine biri çıkacak: «Modernizm!» diye haykıracak. Çok geçmeden en muhafazakâr bir ceridede imzası görülecek, yenilere çatıp modernizmi kötüliyecek!.. Yine biri türeyecek: «Eskileri yıkalım!» diye inliyecek, kara listeler neşredecek. Bir kaç gün sonra adı âyet gibi terkipli bir mecmuada sahifeler dolduracak!.. Yine biri gelecek: «Yeni dil!» diye bağıracak. Sonra oturup Arap harflerile nâmeler çıxıktıracak, Arap ve Fars dili karışık cümlelerle müsveddeler yapıp plânlar kuracak!..

Sakın aldanma, inanma, kanma!..

Bunca zamandır aldığın derslerden hâlâ uslanmadınsa adam olacağın yoktur, yazıktır sana!. Ne yeni sanata inan, ne kübik ümitlere kapıl. Ne Aliden fayda bekle, ne Veliden bir marifet um.... Eski hamam, eski tas, eski nalın, eski tarz!.. Zannetme ki kafiye bulan şair olur, her kalem tutan muharrir olur, kırk yıllık vâhi, dâhi olur... Sanat aşkına yaya gezeriz diye gelirler, sonra Babıâliden Sirkeciye kadar otomobile binerler. Su içeriz derler, şampanyaya kanmak bilmezler. Kulübeyi kendilerine çok görürler, biraz geçince apartmanlara, villâlara sığmazlar. Bu gün bu çarşıya eşek sırtında girerler, yarın tahterevanla çıkarlar.. Bakalım yine ne tüysüzler çullanacak, ne muharrirler patronlaşacak, ne cahiller allâmeleşecek!.

Sakın aldanma, inanma, kanma!..

Şatafatlı reklâmlara yine ökse gibi tutulursan, sanat diye yola çıkar, soluğu Küllük'de alırsın!

Biz bu yaşa gelinceye kadar neler gördük neler!.. Meğerse lâfa başlamışlar, traş etmek için.. Kaleme sarılmışlar, küfür etmek için... Putları yıkmışlar, ilâh olmak için... Sırma saçlılar kel çıktı, badem gözlüler kör!. Artık kuru lâfa aldanma, sahte sanata inanma, çoluğa çocuğa kanma!..

Fikir sunacağız derler, aklını başından alırlar. Sanatı tanıtacağız derler, yolunu şaşırtırlar... Bilgiç görünürler, elifi tanımazlar: Servetlerinden bahsedip paranı deve yaparlar!.. «Haydi, bir mecmua çıkaralım!» deyip öne katarlar, sonra birer birer savuşup seni borca sokarlar! Mütefekkiri de böyle, sanatkârı da böyle maazallah... Biri bir şiir söyler, elde şakşak, hokkabaz yamağı gibi:

«Pek güzel üstat, öyledir üstat, münasiptir üstat!»; Yeni bir istidat görünür, kır kahvecisi gibi: «Ağam buyruuun!»; eski bir şöhret tazelenir, hemen hamam natırı gibi:«Sünbülümsün sen benim, ben senînim, sen benim!» mânisini okur!.. Bu gün aruz taraftarıdır: On para ver söylet, yirmi para ver sustur... Yarın serbest vezin dostudur, Yahya Kemali bırakır, Orhan Veliye dadanır. Böyle kararsız, meleksiz fikir ve sanat erkânını al da rafa koy!..

Sakın aldanma, inanma, kanma!.

Fikir ve sanat makaraları handise yine sağılmıya başlıyacak. Yine elimizdeki baba yadigârı sanat zevki kapılıp deve yapılacak; üstatlar çekilip biraz da çömezler yalanacak... Bu işin künhü budur!:: Âlim zannedeceksin, kara cahil çıkacak. Karun görünecek, tırıl çıkacak... Gözünü açmazsan yine arpalar darı çıkacak!..

Hülâsa artık her dolma kalemliyi kâtip sanma, her şaire kulak asma, pohpoha yekün tut, gösterişe kapılma!.. Bu benim sana baş nasihatim:

Gözünü aç, aklını başına al, artık aldanma, inanma, kanma!..

●

Gençliğimin Babıâli caddesi

Merhaba ey Babıâli caddesi!

Gözlerimi kapayıp için için, tatlı tatlı düşünüyorum. Gençliğimin en hoş hâtıraları zihnimde birer birer canlanıyor; zihnimin uyuşmuş, dolmuş bahçelerinde bu tılsımlı isim bir rüzgâr gibi dolaşarak hâtıralarımı çiçeklendiriyor. Babıâli caddesine ait duygularım gönlümün katmer katmer, büklüm büklüm yaprakları içinden gittikçe renkleşerek, tatlılaşarak birer meyva gibi büyüyor. Yüreğim mazinin yâdile şimdi inliyor... Düşündükçe derinleşiyorum; olgun hatıraların ağırlığiyle başım bol meyvalı bir dal gibi önüme sarktı. Ruhumun içinde bir heybet var; sanki ardı arkası alınmaz okuyucularla dolu büyük matbaalarda tiz sesli muharrirleri dinliyorum. Her yâd, durgun, derin bir göle atılan taşlar gibi gönlümün üzerine düştükçe geniş, hesapsız çenberler yapıyor, açıldıkça genişliyen bu hesapsız duygular kalbimde izler açıyor. Ne kadar heyecanlıyım...

Merhaba ey Babıâli caddesi!

Kulaklarımda gençliğimin o eski muharrirlik günlerinden bakiye sesler, zihnimde bu caddenin o eski muharrirlik günlerinde yaşadığı manzaralardan kalmış renkler var... Sanki bitmez, tükenmez okuyucular, bitmez, tükenmez tramvay caddelerinde taşları oynatarak, temelleri sarsarak, gölgeleri ite ite koşuyor ve birden iki taraflarında piyazcı dükkânları, meşhur işkembeciler, tozlu kitapçılar dizili bir aydınlık sokağa kavuşarak meramlarına ermiş insanlar gibi artık sakin, sessiz kalıyor... O müvezzilerin İstanbul sokaklarını sarsan gürültüsünü, Babıâli caddesini dolduran halkın o küfürlü uğultusunu şimdi ne kadar yakından, ne kadar canlı işitiyorum!

Loş, izbe gazete idarehanelerinde yumruklar gümbürdüyor!... Kabineden nazırlar sesleniyor, mecmualarda Falihin, Ziya Gökalpın, Hamdullahın, Ruşenin zili, çıngıraklı âhengi koşuyor. Bütün bu sesler fırtınalardan evvelki ilk hışıltıları, ilk kabarmalarile yavaş yavaş harekete gelen bir deniz gibi sakin, uyuşmuş gönlümün içinde inliyor, kendimde coşkunluk istidatları duyuyorum. Ne kadar hassasım...

Merhaba ey Babıâli caddesi!

(Kusura bakmayın, gene kabıma sığamadım, karşı sahifeye geçtim!)

Asya ve Avrupanın içimizde bir parçasını yaşatan Edebiyatı Cedide negüzel bir âlemdi.. Şiirlerinde «Leyal-i grizan», nesirlerinde «Aşk-ı memnu» lar serili sahifelerinde dolaşıp hülyalara dalardım. Kınalı sakallı Acemler kafiye satar, şakrak sesli Habeşler terkip saçardı. Geniş mânalı kelimelerden, keskin heceli kafiyelerden; aruz, tahmis ve rubai tezgâhlarından, hokkalardan, kalemlerden havaya buram buram Şarkın kokusu dolardı. Bu revaçlı pazar yeri bütün kavimleri teşhir eden bir belde, havalı ve acayip bir seyrandı. Sarıklı, cübbeli muharrirler, şapkalı patronlarla; kırmızı fesli, top sakallı edibler, burma bıyıklı şairlerle; soluk redingotlu gazete muhbirleri, altın bastonlu âlimlerle omuz omuza burada döner, dolaşır, yazar, çizerdi. Bu, başka bir asır, başka bir devirdi.

Babıâli caddesi yine yerli yerinde duruyor. Ben yine oradayım. Fakat seneleri dolduran vukuat onu da değiştirmiş. Faruk Gürtunca başmuharrir, Ethem İzzet Benice hem başmuharrir, hem güzide edib olmuş! İşin garibi, ben de «Tan» da köşe muharriri olmuşum!. Artık gönlüm gibi bu Babıâli caddesinin de şevki, şa'şaası kalmamış. Ne kadar dertliyim...

Merhaba ey Babıâli caddesi!

(İster ağla, ister gülden devam)

bana bu iyi duyguyu aşılıyan üstada hayır dua okuyordum.

Bir tramvay geldi. O kadar kalabalık tı ki binmeye niyet bile etmedim. Bir daha geldi. Bir daha!.. Hepsini de birer tatlı tebessümle uğur'adıktan sonra beşinci tramvaya ardıldım. Benimle beraber kapının demirlerine saldıran üç yolcu daha vardı. Yüzümü aydınlatan tebessüme dayanamadıkarı için mi, soğuktan moraran burnuma acıdıkları için mi bilmiyorum, ya'nız bana yol verdiler. Yanpiçi yanpiçi içeriye sokuldum. Fakat ne olursa olsun, hayatımdan memnundum. Etrafımdakilere iç açan birer tebessüm ikram ettikten sonra göbekli iki yolcunun arasına sıkıştım.

Derken biletçi göründü. Göründü ama bu sıkışık durumda elimi cebime sokup ta para çıkarmama imkân yoktu. Yüzümü en tatlı tebessümlerinden biriyle süslüyerek: «Ben, dedim, son istasyona gideceğim. o zamana kadar fırsat bulur, bilet alırım. Şimdi para çıkaramıyacağım, affedersin!..»

Vay, sen misin bunu söyliyen!.. Biletçi açtı ağzını, yuvarladu gözünü: «Bana bak bayım, biz bu ağız'arı yutmayız!.. Sökül paraları!..» Koca tramvay kalktı da, bütün yolcularile beraber başıma indi sanki!.. «Kaçak değiliz oğlum, vereceğim diyorum sana!..» Biletçi oralı değil. «Biz çok dinledik bu lâfları bayım!.. Bilet!!..» Vay canına. Adam beni açıkça dolandırıcı yerine koymuş, benim o güzel iyimserliğimi hiçe saymıştı. Bunun başka bir mânası yoktu. Fena halde sinirlendim, ben de açtım ağzımı, yumdum gözümü...

Yarım saat sonra Cürmümeşhut mahkemesinde sıra beklerken Selim Sırrı Tarcan'ı anıyordum!..

Refik Halit

(Portrelerden devamı)

dar dayanıklı olsak, şunun şurasında, nihayet insanız. Vapura gireceğim. Gel gelelim, iskeleyi tutturamıyorum. Şöyle bir savullayıp yürümek istedim. Ne oldu, ne geçti bilmiyorum, ayağım boşluğa gitti, ben, cumburlop denize!..

Cem çavuş, burada, gözlerini açarak etrafına bakar:

— Mevsimsiz banyo ! Kafa tütsülü. Denize düşerken de sarsıldım, denizde sızmışım. Bir ara kendime geldim, etrafıma bakındım, suyun dibindeyim. Saatimi çıkardım, baktım. Vay canıma! Bir saattir denizde imişim. Vapuru kaçıracağım. Ne yapayım? Hemen ayağımı yere vurduğum gibi fırladım, suyun üstüne çıktım, bir kulaçta, kıyıda idim. Ama, üstüm başım su içinde idi. Paçalarımdan, zırıl zırıl sular akıyordu. Şimdi ne yapmalı? Eve kadar sırılsıklam gidemem ki. Hemen vapura girdim,makine tarafına geçtim, kazan dairesine indim, ceketi, pantalonu çıkardım, gürül gürül yanan ocağa tuttum, kuruttum, tekrar giyindim. Vapur da Kadıköyüne gelmişti, doğru eve koştum.

Dinliyenlerden patavatsızın biri sordu:

— Hepsi iyi, güzel ama, denizin dibinde, bir saat nefes almadan, nasıl durdun?

Cem çavuş, acıyarak güldü:

— Sen, o kadar bilirsin! Asıl marifet orada ya.

— Doğrusu, buna, pes,

— Ne sandın ya? Ben, âleme böyle, pes! dedirtirim.

Mahmut Yesari

TARİHTE TÜRKLER İÇİN SÖYLENEN BÜYÜK SÖZLER

Merhum M. Turhan Tan, sağlığında, Cumhuriyet gazetesinde neşrettiği tarihî fıkralar arasında, tarihin meşhur adamları tarafından Türkler hakkında söylenmiş büyük sözleri toplayıp yaymış, okuyucular tarafından pek büyük alâka ile karşılanmıştı.

Şimdi, Cumhuriyet kitabevi sahibi Ali Toygar, bu bin bir emek mahsulü eserleri bir kitap halinde basmış ve 75 kuruş fiyatla satışa çıkarmıştır. Kitabın bir güzelliği de, hakkımızda söz söyliyen meşhur adamın kim olduğuna dair yazısının altına bir hal tercümesi ilâve edilmiş olmasındadır.

Gerçe biz, kendimizi pek iyi biliriz. Fakat, yabancıların, hele böyle büyük yabancıların bizi nasıl bildiklerini öğrenmeyi de elbet isteriz. İşte bu değerli kitap okuyucunun bu merakını gideriyor. Tavsiye ederiz.

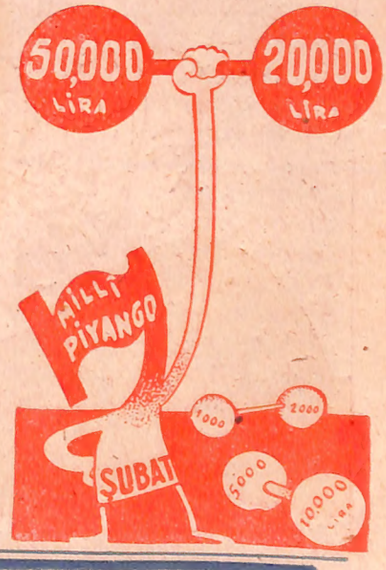

PATAVATSIZ

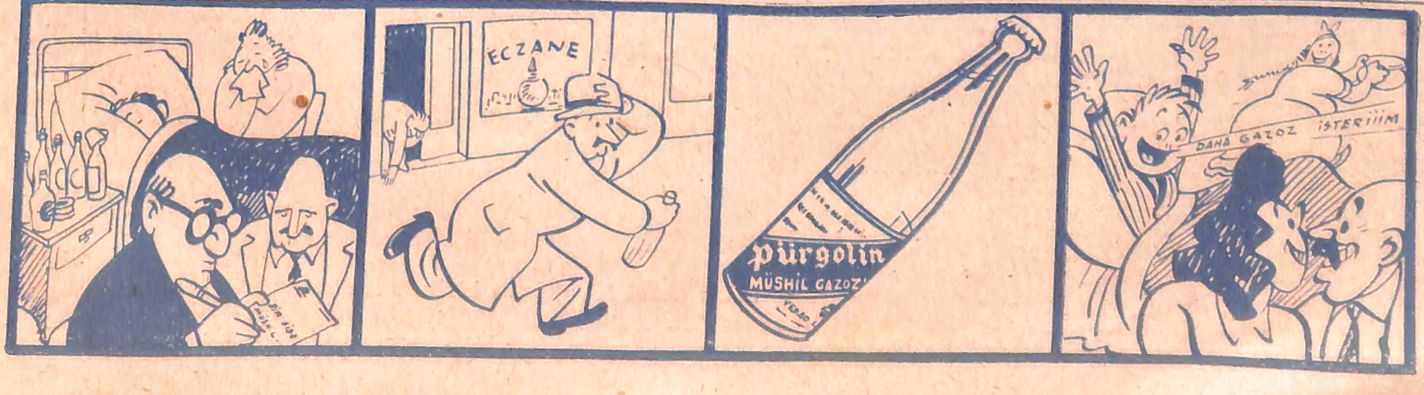

Amcabey

SİYASÎ MİZAH MECMUASI

Sayı: 60

— Kim derdi ki, günün birinde Balkanların en kârlı işi bu olacak?!..